

Dagens namn

Matilda Maud

Matilda är den latinska formen av det fornhögtyska Machthilt, vilket är en sammansättning av macht som betyder styrka och hiltia som betyder strid. I dag finns omkring 41 000 som heter Matilda, av dessa har cirka 16 800 det som tilltalsnamn.

Maud är den engelska och franska varianten av Matilda. I dag är det ovanligt som dopnamn. I Sverige heter omkring 13 500 kvinnor Maud, av dessa har cirka 9 300 det som tilltalsnamn.

Citatet

Berömmelse är förde-
len att vara känd av
dem man inte
känner.

N S R de Chamfort

Det hände då

För 30 år sedan, 1976, vann Ingemar Stenmark den totala alpina världscupen för första gången. Han säkrade totalsegern genom att klart vinna slalomtävlingen i Aspen i den amerikanska delstaten Colorado. Redan 1975 hade han så när vunnit världscupen men förlorat i den avgörande parallellslalomtävlingen mot italienaren Gustavo Thöni. Det räckte dock för att få 1975 års bragdguld, vilket han även fick 1978.

För 45 år sedan, 1961, skedde en ny olycka med atombomber då ett amerikanskt bombplan störtade i västra USA med två atombomber. Bägge bomberna lossnade vid kraschen med de exploderade inte.

För 65 år sedan, 1936, försökte fascistkrifterna i Spanien underminera den demokratiska republiken med terror. Under gatukravaller i Madrid stacks två kyrkor i brand. Ledaren för det spanska fascistpartiet häktades.

Efter dramatiska år till sjöss blev han målare

Manluckan skruvades fast och nere i fartygets ballasttankar fanns Ivan Dahlgren. Precis som eldaren Charlie Barr i en av Taubes sjömansvisor hade Ivan blivit inestängd. Taubes visor byggde mycket på skrönor. Ivans berättelse är sann. Precis som i visan hörde någon hans bankningar och kunde befria honom.

Ivan är i dag 94 år. Han är född i Skuthamnsområdet på Malmön och var ett av åtta barn i familjen. Pappan var borrar i stenbrottet. Ivans stora nöje var att följa med fiskaren Anders, när han satte och drog garn. När Ivan var 14 år nådde den stora depressionen Sverige och han måste söka sig bort och få jobb. Ett sådant fanns som dräng på Bergs gård, en mil från Henån. Ivan reste med ångaren Norrviken till Henån där han hämtades med häst och vagn och kördes till gården som ägdes av tre syskon.

– Första natten sov jag i finrummet men sedan blev det annat av, minns Ivan. Under en tid fick han sova på golvet i kammaren och klockan fem varje morgon väcktes han till arbete. Första jobbet var att slå klöver men med tiden lärde han sig allt som hörde till gårdens skötsel. Tvättmöjligheterna var enkla, en tvålbit, kallt vatten och en säckhandduk. Ingen lön. Mat och husrum var betalning nog. När det lackade mot jul fick Ivan lite potatis, en bit kött och en gran.

Duktiga sjömän

När Ivan Dahlgren var 15 år lockade sjön. I Malmöns hamn låg skutan Elise med Olle Månsson som skeppare. Ivan blev kockjungman. En gång låg skutan i Kalmar när Olle skulle bjuda några andra skeppare på mat. Med kort varsel lyckades Ivan servera ägg, stekt fläsk, potatis, bröd, välling, kaffe och fick beröm av skepparna.

"Jag var inspärdd i tanken som lite senare skulle fyllas med ballastvatten"

Karlshamn, blossade efter lots men ingen kom. Skepparen navigerade självt och kunde ankra upp på redde.

En annan skuta som Ivan seglade med var Göta från Styrsö vilken hade en Guldbrandsen motor på 60 hästkrafter med dubbel insprutning. Ivan var lättmatros och i hans jobb ingick att smörja maskin en gång i timmen.

– En gång var vi på väg till Skagen med trälust, berättar Ivan. I Kattegatt stoppade maskin, det

Foto: Terje Fredh

Skicklig ädermålare. 94-årige Ivan Dahlgren på Fisketången har levtt ett många gånger dramatiskt liv till sjöss, innan han gick iland för att arbeta som målare.

PORTRÄTTET**Ivan Dahlgren**

Bor: Vintergatan, Fisketången.
Född: På Malmön.
Ålder: 94 år.
Familj: Barn, barnbarn, barnbarnsbarn.
Yrkesliv: Matros och målare.

var bligge (vindstilla). Jag hittade en verktygslåda och började undersöka. Det visade sig att tändkulan rostad sönder. Vi tog oss till Skagen men sedan ville skeppare Friberg att vi skulle segla vidare. Så blev det inte. Guldbrandsen hade en verkstad vid Nya Varvet i Göteborg och där fick maskinen repareras ordentligt.

Inläst i tanken

Ivan menar att de gamla skepparna litade på sina besättningar. En gång i Östersjön var skepparen trött och måste sova. Styrhytt fanns inte. Ivan stod vid rodet när skepparen kom med sjökortet och pekade ut vilken kurs man skulle ha. Skepparen skulle väckas efter två timmar.

– Jag hade sjökortet på kajut-taket och gick efter kursen och allt klaffade bra. Jag var 18 år och fick känna mig för några timmar som en befälhavare.

Med tiden kom Ivan i större båt, bland ångaren Polcirkeln som gick i europeisk malmfart. I Polcirkeln fick Ivan vara med om en händelse som han då och då med viss fasa återkommer till. Ivan berättar:

– Tillsammans med två matrosar skulle vi göra rent ballasttanken med slushingolja. Matroserna tog rast och gick upp. Jag var ensam med en fladdermuslampa (fotogenlampa) som plötsligt slocknade, allt blev svart i tanken. Jag hade två tändstickor och lyckades tända med den första. När jag skulle gå upp var manluckan med packningar och muttrar pålagd. Jag var inspärdd i tanken som lite senare skulle fyllas med ballastvatten. Jag bankade på luckan och till sist hörde någon bankningarna och jag blev räddad. En halv minut senare satte man på vattnet och fyllde tanken.

I mitten av 30-talet gick han

iland och blev målare. Kunsaker om detta yrke hade han fått till sjöss där man hade mycket målningsarbete.

I Kungshamn lärde han sig både att ådra, spänna tak och annat som inte ingår i utbildningen i dag. Ett uppdrag var att laga ett vattenskadat spåntak. Då fanns inte vattenfast lim. Så här gick det till: En spik i taket så vattnet rann ut, torkning, skarven lagades med en spikrad, spikarna togs bort innan spackling, slipning och målning. Färgen blandade man själv. Linolja, titan och zinkvit samt lite engelsk färg gjorde att en yttervägg i västerläge kunde stå i 14 år utan att färgen bleknade.

Vi sitter i Ivans finrum och tittar på en magnifik dörr som för tankarna till vacker jakaranda. Ivan ådrade dörren för 40 år sedan. Så här gjorde han: Först fernissa, slipa flera gånger, ådra med lasyr med tillsats av vatten och itika, fernissa som gav blank yta och två strykningar med matt fernissa.

Terje W Fredh

0522-992 25